

10X

GROEN

Tekst: Arnoud Houweling
Foto: Lennaert Ruinen

Schone energie, zo min mogelijk afval en het gebruik van groene producten en materialen. Onze organisatie investeert op alle fronten in verduurzaming. Ziehier tien voorbeelden.

ZUINIGER WASSEN

Het Erasmus MC heeft iedere dag tonnen wasgoed. Vijf vrachtwagens brengen dagelijks schoon goed en gaan vol vuil wasgoed terug naar de industriële wasserij in Tiel. Hygiëne staat voorop, maar ook hier valt iets te winnen qua duurzaamheid. In 2020 komt er een transportsysteem dat het vervoer op een zuinige manier regelt. Hierbij rijden de (relatief al schone) vrachtwagens van Tiel tot de rand van Rotterdam. Daar wordt de aanhanger met het wasgoed gekoppeld aan elektrische vrachtwagens, die het geheel via zero emission transport naar het Erasmus MC brengen. Vanuit het logistiek centrum gaat alles via treintjes met draadcontainers naar de afdelingen. De grote besparing: geen uitlaagassen in de stad. Verder is de voorwaarde gesteld dat de wasserij op lagere temperaturen en met minder chemicaliën wast. Onze ambitie (als dit technisch kan): het gehele transport elektrisch.

1

BLOEMETJES EN BIJTJES

Bijen zijn van levensbelang voor de natuur en haar biodiversiteit. Op het sedumdak van het Sophia staan daarom sinds kort drie bijenkasten. Op dit moment verblijven de bijen vooral in de kasten, vanaf februari gaan ze weer op zoek naar stuifmeel en nectar. Die is volop te vinden op de sedumdaken van het Sophia, maar de bijen - die tot wel drie kilometer vliegen - sprokkelen ook in de omliggende tuinen en parken waardoor er flink wat bestuiving plaatsvindt. De bijenkasten zijn goed voor de natuur, maar ook leuk en educatief voor patiënten in het Sophia. Meer weten? Bekijk de vlog op intranet.

2

3

LIJKOUD DE ZUINIG-STE

Miljoenen proefmonsters liggen opgeslagen in onze Biobank. Ze worden bewaard voor onderzoek, soms voor een individuele patiënt, maar meestal voor een groter medisch onderzoek. Om de monsters in dezelfde conditie te houden, worden ze bewaard in vrieskasten van -80°C, *ultra low temperature* (ULT) genoemd. Koelen kost natuurlijk energie, dus heeft het Erasmus MC gekozen voor het Nordic Storage systeem.

Bij deze vrieskasten staan de compressoren - die voor koeling zorgen maar hierbij paradoxaal genoeg warmte produceren - los van de vriezers in een aparte ruimte. De vrieskasten zelf staan dicht op elkaar en herbeigen twee maal zoveel materiaal als de oude kasten. Dit kan tot wel 78 procent energieverbruik besparen en biedt de mogelijkheid de restwarmte te benutten. Natuurlijke koelmiddelen als propaan en ethaan zorgen voor een laag *global warming potential*. Anders gezegd hebben zij minimaal effect op de opwarming van de aarde.

4

BEDDEN IN BRUIKLEEN

Het Erasmus MC sloot een bijzondere overeenkomst voor het gebruik van bedden en matrassen, waarbij deze eigendom blijven van de firma Hill-Rom. Die zorgt dat altijd het juiste bed op de juiste tijd in huis is. Ongebruikte bedden worden opgehaald en eventueel ingezet in een andere zorginstelling. *Circulaire aanbesteding*, heet dat. De winst voor het milieu: er worden minder bedden gefabriceerd. Daarbij zijn ze grotereels gemaakt van licht recyclebaar kunststof dat veel lichter en handzamer is dan het oude staal. De werklust voor de verpleegkundigen en de medewerkers van de beddencentrale is daarmee lager en er wordt dure ruimte bespaard. Het contract met Hill-Rom loopt over vijftien jaar. Zorginnovaties die zich in die periode voordoen, worden door de leverancier toegepast.

En de oude bedden? Die waren na 25 jaar nog in prima conditie en kregen een tweede leven. In een Ockra's ziekenhuis en in een Rotterdamse hospice bijvoorbeeld.

5

LAMPEN MET

HISTORISCHE WAARDE

Bijzonder: Jan Senhorst, projectmanager integrale bouw, maakt unieke lampen en lichtinstallaties die vrijwel geheel geconstrueerd zijn uit hergebruikt materiaal uit de Daniel den Hoedliniek. En dat heeft niet alleen een kunstzinnige reden. Het besef dat de aarde vastgoedobject niet ziet als iets wat je wegdoet als het verouderd is. Nee, je probeert er 'los goed' van te maken om de onderdelen en materialen zoveel mogelijk te hergebruiken. Voordat de sloop van het oude ziekenhuis begon, hebben we in kaart gebracht uit welke materialen de gebouwen bestonden. Vijfentwintigtonderd producten waren geschikt voor hergebruik bij nieuwe of andere bouwprojecten. De aannemer die het beste scoorde op circulariteit, heeft uiteindelijk de aanbesteding gewonnen. Een aantal onderdelen is nu al te koop via marktplaats.insert.nl

6

7

VAN HET GAS AF

Gas is een belangrijke veroorzaker van CO₂-uitstoot. Daarom wil het Erasmus MC in 2030 'van het gas af'. In de *Green Deal*, die we hebben gesloten met onder meer de overheid en de andere academische ziekenhuizen, is vastgelegd dat we op zoek gaan naar groenere soorten energie én naar een lager verbruik. "Geluk-
kig valt ons gasverbruik al mee", zegt Arjan Windhorst, manager bij het Programma Integrale Bouw. "Wij zijn aangesloten op de stadverwarming, dus hebben geen gas nodig om de gebouwen te verwarmen of warm water te maken. Wel gebruiken we gas voor het bevochtigen van de lucht. Omdat vocht bacteriegevoelig is - en dat wil je nu niet in een ziekenhuis - doen we dat op een zo veilig mogelijke manier: met stoom, die wordt opgewekt met gas. Maar we gaan samen met de unit Infectiepreventie op zoek naar een alternatief systeem."

9

SCHOON AFVAL

Duurzaamheid betekent ook: zo min mogelijk afval. Onze Pharmafilter leverf hierin een belangrijke bijdrage. Dit systeem bestaat uit een zuiveringsinstallatie en een groot aantal vermalers. Tonto's geheten, die op iedere verdieping van het ziekenhuis te vinden zijn. Zorgmedewerkers gooien hier wegverpakkel en ander afval in. Het geheel wordt vermalen, waarbij de organische vaste materialen worden omgezet in biogas, een van de schoonste vormen van energie. Het systeem filtert schadelijke stoffen, virussen en bacteriën en absorbeert sporen van medicijnen. Wat overblijft is een schone, droge afvalkoek, die wordt afgevoerd. En het gezuivde water, zo'n zeventien-duizend kub per uur, is bijna van drinkwaterkwaliteit.

8

GROENE DAKEN

De groene daken van het Erasmus MC stimuleren de biodiversiteit. Insecten, vlinders en libellen kunnen er foerageren en vooral wilde bijen en hommels krijgen volop mogelijkheden voor bestuiving. Daarnaast werkt de vegetatie als een soort stofzuiger van CO₂ en fijnstof. De luchtkwaliteit wordt verbeterd en de effecten van klimaatverandering tegengegaan. Waar zwarte daken vaak zorgen voor een 'hitte-eiland', brengen planten in de zomer verkoeling. Dit komt het welzijn van patiënten en medewerkers ten goede. Ook dempen begroeide daken (op het Erasmus MC zijn deze bijna 20.000 m² groot) het geluid en zorgen ze voor een geleidelijke afvoer van regenwater.

FRUITBOMEN

Ons groenste paradijsje bevindt op de achttste etage van het nieuwe ziekenhuis: twee tuinen met gras, sedumplanten en fruitbomen. Want: *groen is healing*, zo hebben diverse studies uitgewezen. Natuur maakt de lucht gezonder en vermindert stress. Een groene omgeving zou zelfs bijdragen aan een betere nachtrust, minder klachten en een lager gebruik van pijnstillers. Patiënten hebben vanuit hun kamer uitzicht op de daktuin en mogen er verblijven met hun bezoekers. Medewerkers kunnen er de lunchpauze doorbrengen. Ook vogels zitten er graag, er leeft een grote populatie anjerwonders en er is een (voor Nederland unieke) schildwesp gespot. Bureau Stads-natuur Rotterdam is superenthousiast: Op de daktuin van het Erasmus MC is in korte tijd een dynamisch ecosysteem ontstaan.

10

TASKFORCE DUURZAAMHEID

alle lopende en toekomstige duurzaamheidsinitiatieven samen en gaat het een belangrijke bijdrage leveren aan onder meer de realisatie van het klimaatakkoord de Green Deal 2.0, de Koers 23. "De twaalf leden komen uit alle lagen van het Erasmus MC. Het

Het Erasmus MC heeft onlangs een Taskforce opgericht voor een duurzaam Erasmus MC. "Er gebeurt binnen onze organisatie al veel op dit vlak", vertelt projectmanager duurzaamheid Hans-Peter Schilte. "We staan echter aan de vooravond van het realiseren van het klimaatakkoord met twee belangrijke deadlines: het terugdringen